

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА
ТА УПРАВЛІННЯ**

Циклова комісія Економічних дисциплін
Відділення Управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

«30» 08 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ ПРАЦІ**

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітньо – професійна програма Логістика

Освітньо – професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація та нормування праці» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо – професійного ступеню **фаховий молодший бакалавр**.

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **073 Менеджмент**

Освітньо-професійна програма **Логістика**

Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Логвиненко С.І., спеціаліст вищої категорії.

Робочу програму навчальної дисципліни «Організація та нормування праці» :

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії **Економічних дисциплін**

Протокол № 2 від «26» серпня 2024 року

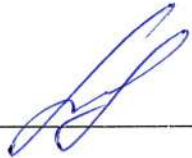
Голова циклової комісії _____ Ірина ТИМОШЕНКО

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ Тетяна КОСА

«26» 08 2024 року

Розглянуто

Методист коледжу _____ Ірина ТИМОШЕНКО

«27» серпня 2024 року

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2024 року

Голова методичної ради _____ Тетяна КОСА

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Організація та нормування праці
Статус	Вибіркова компонента освітньо–професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	4/120
Індивідуальне завдання (курсний проєкт)	не передбачено
Форма контролю	<u>Залік</u>

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Організація та нормування праці» є - формування у майбутніх фахівців спеціальних базових знань системи кошторисної справи на виробництві, вивчення кошторисної документації та придбання навичок розрахунку кошторисних документів.

Завдання навчальної дисципліни «Організація та нормування праці» полягає в тому, щоб підготувати фахівців високої кваліфікації, здатних працювати з різноманітними кошторисними документами, визначати і економічно обґрунтувати ціну на об'єкти будівництва та сформувати у студентів уміння складати інвесторську кошторисну документацію.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК5.Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6.Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК9.Здатність проводити економічні розрахунки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються результати

навчання відповідно до **ОПП**:

РН 7.Розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності.

РН11.Здійснювати пошук, збирання, оброблення й аналізування інформації у професійній діяльності.

РН19.Застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення спеціалізованих задач.

Очікувані результати навчання:

Тема 1.Сутність і значення нормування праці.

- розуміти загальні положення нормування праці;
- знати зміст поняття «нормування праці»;
- розуміти предмет нормування праці;
- знати основні нормативи;
- вивчати функції та принципи нормування праці;
- володіти знаннями про норми витрат праці з вихідною базою.

Тема 2.Трудовий процес та його організація.

- вміти визначати класифікацію трудових процесів: за характером предмету праці та виготовленої продукції, за функціями працівників, за рівнем механізації, за рівнем важкості та шкідливості умов праці.;
- використовувати знання про трудові процеси: суть, види, принципи організації.;
- вивчати принципи організації трудового процесу: принцип пропорційності, синхронності, ритмічності.

Тема 3.Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу.

- розуміти вдосконалення розробки заходів щодо поліпшення організації праці, усунення причин втрат робочого часу форм та методів праці, напрямки та завдання наукової організації праці;
- характеризувати мету та завдання вивчення робочого часу;
- вміти визначати час продуктивної і непродуктивної роботи, час підготовчо-завершальної роботи.

Тема 4. Вивчення витрат робочого часу. Фотографія робочого часу.

- вивчати види і особливості фотографії робочого часу ;
- розуміти розробку заходів щодо усунення причин втрат робочого часу форм та методів праці, напрямки та завдання наукової організації праці;

- характеризувати методи обробки і аналіз результатів, складання фактичного і нормативного балансів робочого часу;
- знати і використовувати час використання устаткування.

Тема 5. Основи технічного нормування

- розуміти види і призначення нормативів;
- визначати виробничі норми часу, витрат праці та норми виробітку, взаємозв'язок між ними;
- вміти розраховувати заробітну плату;
- рахувати кошторисну вартість матеріалів;

Тема 6. Основи тарифного нормування.

- розуміти поняття тарифного нормування
- характеризувати «відкриті» і «закриті» одиничні розцінки
- складати норми тарифної системи.

Тема 7. Організація нормування праці на виробництві

- вміти визначати особливості визначення складових норм часу;
- визначати загально-виробничих витрати;
- складати оптимальний режим роботи устаткування.
- розраховувати основний (машинного) часу для різних видів устаткування.

Тема 8. Нормування праці допоміжних робітників.

- вміти складати норми для обслуговування технологічного устаткування, налагоджувальні роботи,
- проводити контроль якості продукції на виробництві;
- розуміти процес узгодження норми праці допоміжних робітників.

Тема 9. Нормування праці службовців.

- розуміти значення, види і склад основних об'єктів нормування праці службовців: функції управління, конкретні управлінські роботи, процедури і операції, мікроелементи операцій
- знати порядок визначення методів нормування.

Тема 10. Сутність методів нормування праці.

- розуміти структуру нормативів трудових витрат на підготовку виробництва;
- складати розрахунок видів норм, які застосовуються для нормування праці.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і значення нормування праці.

Сутність та значення нормування праці на підприємстві. Зміст поняття «нормування праці». Предмет нормування праці. Об'єкт нормування праці. Норми витрат праці з вихідною базою. Мета нормування праці. Завдання нормування праці. Принцип організації праці великих виробничих колективів Г. Емерсона. Функції та принципи нормування праці.

Тема 2. Трудовий процес та його організація.

Трудові процеси: суть, види, принципи організації. Процес виробництва. Технологічний процес. Трудовий процес. Класифікація трудових процесів: за характером предмету праці та виготовленої продукції, за функціями працівників, за рівнем механізації, за рівнем важкості та шкідливості умов праці. Принципи організації трудового процесу: принцип пропорційності, синхронності, ритмічності, безперервності, запасу ресурсів.

Тема 3. Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу.

Мета та завдання вивчення робочого часу. Основні види класифікації витрат часу: працівника, роботи устаткування, тривалості виробничого процесу. Загальна класифікація елементів витрат змінного робочого часу. Час продуктивної і непродуктивної роботи, час підготовчо-завершальної роботи, час оперативної роботи, час обслуговування робочого місця.

Тема 4. Вивчення витрат робочого часу. Фотографія робочого часу.

Розробка заходів щодо поліпшення організації праці, усунення причин втрат робочого часу. Види, зміст і особливості фотографії робочого часу. Індивідуальна фотографія робочого часу, її завдання, методика проведення, обробка і аналіз результатів, складання фактичного і нормативного балансів робочого часу.

Особливості проведення маршрутної фотографії. Цільова фотографія, її завдання і особливості методики. Фотографія часу використання устаткування.

Тема 5. Основи технічного нормування.

Мета та завдання технічного нормування. Виробничі норми часу, витрат праці та норми виробітку, взаємозв'язок між ними. Класифікація витрат робочого часу та витрат використання машинного часу, схеми його вивчення. Вивчення витрат робочого часу та шляхи їх скорочення. Види та мета проведення нормативних спостережень. Порядок проектування виробничих норм.

Тема 6. Основи тарифного нормування.

Поняття тарифного нормування. Поняття про тарифну ставку, тарифну сітку і форми оплати праці. Основи тарифного нормування. Організація будівельних бригад та ланок. Тарифна система в будівництві, її складові. Вдосконалення форм та методів праці. Тарифікація будівельних робіт та робітників. Порядок присвоєння, підвищення та пониження розряду.

Тема 7. Організація нормування праці на виробництві.

Особливості визначення складових норм часу. Послідовність розрахунків норм праці за різних виробничих умов. Визначення оперативного часу. Вибір оптимального режиму роботи устаткування. Розрахунок основного (машинного) часу для різних видів устаткування. Визначення допоміжного часу.

Методи нормування наймасовіших трудових процесів. Встановлення норм часу при виконанні верстатних робіт. Методика розрахунку основного часу на механічних процесах.

Тема 8. Нормування праці допоміжних робітників.

Особливості нормування праці з виконання таких допоміжних робіт: міжремонтне обслуговування технологічного устаткування, налагоджувальні роботи, контроль якості продукції, планово-запобіжний ремонт устаткування, транспортні і вантажні роботи, прибирання приміщень.

Тема 9. Нормування праці службовців.

Нормування праці службовців. Основні об'єкти нормування праці службовців: функції управління, конкретні управлінські роботи, процедури і

операції, мікроелементи операцій. Методи нормування праці службовців: укрупнений (непрямий) та диференційований.

Тема 10. Сутність методів нормування праці.

Структура нормативів трудових витрат на підготовку виробництва. Нормативи трудомісткості на конструкторські роботи, на проектування технологічних процесів, на проектування і виготовлення інструментів і оснащення. Нормування праці майстра виробничої дільниці.

Види норм, які застосовують для нормування праці спеціалістів, службовців.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин							Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма навчання				у тому числі			
		лекції	практичні	лабораторні	семінарські	самостійна робота	усього	усього	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
III- рік навчання, VI-семестр									
	Тема 1. Сутність і значення нормування праці.	12	4	2	-	-	-	6	(ОС 1) ст.4-7
1	1.1 Сутність та значення нормування праці на підприємстві. Зміст поняття «нормування праці». Предмет нормування праці.	6	2	-	-	-	-	4	(ОС 1) ст. 7-9.
2	1.2 Мета нормування праці.Об'єкт нормування праці. Норми витрат праці з вихідною базою.	2	-	2	-	-	-	-	(ОС 1) ст.10-13
3	Практичне заняття №1.	4	2	-	-	-	-	2	Методичні рекомендації до практичних занять
	Тема 2. Трудовий процес та його організація.	14	4	2	-	-	-	8	
4	2.1.Трудові процеси: суть, види, принципи організації. Процес виробництва. Технологічний процес. Трудовий процес.	6	2	-	-	-	-	4	(ОС 1) ст. 7-9.
5	2.2.Класифікація трудових процесів: за характером предмету праці та виготовленої продукції, за функціями працівників, за рівнем механізації, за рівнем важкості та шкідливості умов праці.	6	2	-	-	-	-	4	(ОС 1) ст. 7-9.

6	Практичне заняття №2	2	-	2	-	-	-	-	Методичні рекомендації до практичних занять
7	Тема 3. Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу 3.1. Мета та завдання вивчення робочого часу. Основні види класифікації витрат часу: працівника, роботи устаткування, тривалості виробничого процесу. 3.2. Загальна класифікація елементів витрат змінного робочого часу. 3.3. Час продуктивної і непродуктивної роботи, час підготовчо-завершальної роботи, час оперативної роботи, час обслуговування робочого місця.	14	4	2	-	-	-	4	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
8	Практичне заняття №3.	2	-	2	-	-	-	-	Методичні рекомендації до практичних занять
9	Тема 4. Вивчення витрат робочого часу. Фотографія робочого часу.	16	4	2	-	-	-	10	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
10	4.1. Розробка заходів щодо поліпшення організації праці, усунення причин витрат робочого часу. Види, зміст і особливості фотографії робочого часу.	6	2	-	-	-	-	4	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
11	Практичне заняття №4	2	-	2	-	-	-	-	Методичні рекомендації до практичних занять
12	4.2. Індивідуальна фотографія робочого часу, її завдання, методика проведення, обробка і аналіз результатів, складання фактичного і нормативного балансів робочого часу	8	2	-	-	-	-	6	
13	Тема 5. Основи технічного нормування. 5.1. Мета та завдання технічного нормування. Виробничі норми часу, витрат праці та норми	14	4	2	-	-	-	8	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник

	Тема 8. Тема 8. Нормування праці допоміжних робітників.	6	2	-	-	-	2	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
23	8.1 Особливості нормування праці з виконання таких допоміжних робіт: міжремонтне обслуговування технологічного устаткування, налагоджувальні роботи, контроль якості продукції.	4	2	-	-	-	2	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
24	Практичне заняття №9.	2	-	-	-	-	-	Методичні рекомендації до практичних занять
	Тема9. Тема 9. Нормування праці службовців	8	4	-	-	-	2	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
25	9.1.Нормування праці службовців .Основні об'єкти нормування праці службовців: функції управління, конкретні управлінські роботи, процедури і операції, мікроелементи операцій.	4	2	-	-	-	2	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
26	9.2.Методи нормування праці службовців: укрупнений (непрямий) та диференційований.	2	2	-	-	-	-	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
27	Практичне заняття №9.	2	-	-	-	-	2	Методичні рекомендації до практичних занять
	Тема 10. .Сутність методів нормування праці.	12	4	-	-	-	8	
28	10.1 Структура нормативів трудових витрат на підготовку виробництва. Нормативи трудомісткості на конструкторські роботи, на проектування технологічних процесів.	6	2	-	-	-	4	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
29	10.2Види норм, які застосовують для нормування праці спеціалістів, службовців.	6	2	-	-	-	4	Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник –К.: Видавництво А,С.
30	Залік	2						
	Всього годин	120	42	-	-	-	18	58

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- 1.Завдання та загальні положення нормування праці.
- 2.Виробничі норми та їх види.
- 3.Поняття прямих і загальновиробничих витрат.
- 4.Порядок розробки, узгодження та затвердження нормативів.
5. Класифікація трудових процесів: за характером предмету праці та виготовленої продукції, за функціями працівників, за рівнем механізації.
- 6.Витрати та придбання устаткування і пристроїв, інструменту та ін.
- 7.Мета та завдання технічного нормування.
- 8.Виробничі норми часу, витрат праці та норми виробітку.
- 9.Класифікація витрат робочого часу.
- 10.Вивчення втрат робочого часу та шляхи їх скорочення.
- 11.Види та мета проведення нормативних спостережень.
- 12.Порядок проектування виробничих норм.
- 13.Поняття тарифного нормування.
- 14.Поняття про тарифну ставку, тарифну сітку і форми оплати праці.
- 15.Основи тарифного нормування.
- 16.Тарифна система, її складові.
- 17.Вдосконалення форм та методів праці.
- 18.Порядок присвоєння, підвищення та пониження розряду.
19. Поняття - фотографія робочого часу.
- 20.Техніко-економічні особливості виробництва.
21. Особливості визначення складових норм часу.
- 22.Види і склад нормативної документації.
- 23.Правила визначення цін на матеріали, вироби і конструкції.
- 24.Аналіз результатів, складання фактичного і нормативного балансів робочого часу.
25. Поняття одиничної розцінки, склад витрат, порядок розробки.
- 26.Особливості нормування праці з виконання допоміжних робіт .

27. Визначення загально виробничих витрат.
28. Складання норм для нормування праці службовців.
29. Організація нормування праці на виробництві.
30. Структура нормативів трудових витрат на підготовку виробництва.

6. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- відеометод у сполученні з комп'ютерними засобами навчання (дистанційні);
- самостійна робота (розв'язання завдань);

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- контрольні роботи;
- захист практичних робіт;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1 Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач освіти має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач самостійно розв'язує типові задачі різними способами, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні закони та принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач самостійно розв'язує типові завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно скласти обрати метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату
«Задовільно»	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу.	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізняти основні поняття, виконувати найпростіші облікові записи. Здобувач може використовувати законодавчі положення, не може самостійно виконати облікову роботу і зробити висновки

7.2 Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
64-73	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Організація та нормування праці: навч. посіб. Н. С. Данилевич; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2019. 389 с.
2. Мініна О. В., Дерій Ж. В., Шадура-Никипорець Н.Т. Економіка та організація праці : навч. посіб. для студентів ВНЗ. : ЧНТУ, 2019. 199 с.
3. Данюк В. М., Райковська О. Г. Нормування праці. Збірник завдань і вправ: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2022. 268 с.
4. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини курс лекцій. Київ : ІПК ДСЗУ, 2020. 101 с.
5. Склярук Т. В., Панас Я. В. Економіка праці : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2022. 226 с.

Допоміжні джерела інформації:

1. Нормування та організація праці. Тексти лекцій для студентів Мініна О.В., Дерій Ж.В. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 158 с.
2. Управління персоналом та економіка праці : М. І. Погорелов; за ред. проф. Погорелова М. І. ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків: НТУ "ХПІ", 2019. 521 с.
2. Економіка праці і соціально-трудові відносини : підручник О. В. Шкільов; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Шкільова. Київ. 749 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>
Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Міністерство фінансів. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>
4. Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства. URL: <http://www.ueplac.kiev.ua>
5. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

9. ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис Голови циклової комісії